

Kritik mot ett universitet angående handläggningen av en begäran om skadestånd. Fråga om tillämpningen av förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 21 maj 2008, framförde AA klagomål mot Örebro universitet, institutionen för beteende-, social- och rättsvetenskap. I anmälan anförde AA i huvudsak följande.

Under senare delen av 2006 och vid flera tillfällen under 2007 hade han begärt skadestånd av universitetet för den kränkande särbehandling och mobbning som han utsatts för under sin studietid. Han hade begärt att få ett beslut i frågan jämte överklagandehänvisning, men han hade inte fått något beslut eller skriftligt svar. Universitetet hade inte heller fattat beslut rörande de ansökningar om tillgodoräknande som han gett in till universitetet i augusti 2007.

Utredning

Från Överklagandenämnden för högskolan inhämtades nämndens beslut den 21 september 2007 i ärendena dnr 41-1152-07 och 33-1126-07. Ärendena rörde ansökningar från AA om tillgodoräknande av en kursuppgift respektive om undantag från behörighetsvillkor.

Föredraganden hos JO inhämtade också per telefon vissa upplysningar från f.d. prefekten BB, universitetsdirektören CC och studievägledaren DD, samtliga vid Örebro universitet.

Ärendet remitterades därefter till rektor för Örebro universitet som anmodades att inkomma med utredning och yttrande angående den formella handläggningen av AA:s skadeståndsanspråk. I remissvaret anförde rektor EE följande.

Örebro universitet har under cirka två års tid haft omfattande kontakter med

AA i olika spörsmål. Kommunikationen har varit såväl skriftlig som muntlig. I de fall ärendena har varit av sådan karaktär att universitetet har haft att fatta formella beslut har detta skett. I de fall dessa beslut har varit överklagbara enligt 12 kapitlet högskoleförordningen, har till besluten bifogats överklagandehänvisning.

Eftersom det aktuella yrkandet inte grundar sig på något påstående om ett felaktigt fattat eller uteblivet beslut i den mening som avses i 3 § förordning (1995:1301) om

handläggning av skadeståndsanspråk mot staten har ärendet inte överlämnats till Justitiekanslern för handläggning. Yrkandet har inte heller bedömts vara av sådan karaktär att det skall överlämnas till Kammarkollegiet för handläggning enligt 4 § samma förordning. Örebro universitet gör inte bedömningen att någon samråds skyldighet enligt 7 § nämnda förordning föreligger. Anspråket bedöms sammanfattningsvis vara av sådan karaktär att det ska handläggas av Örebro universitet i enlighet med 5 § förordning (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten. AA efterfrågar ett överklagbart beslut beträffande sitt skadeståndsanspråk. Något beslut som går att överklaga fattas dock inte med anledning av en sådan framställan. Ett skadeståndsanspråk, som enligt gällande rätt ska handläggas av universitetet, ska givetvis handläggas så att den som framställer begäran får ett besked om universitetets inställning till yrkandet. Av den kommunikation som förevarit mellan universitetet och AA måste det anses framgå att universitetets inställning är att någon skadeståndsskyldighet inte åligger universitetet. Det är beklagligt om Örebro universitet inte varit tillräckligt tydligt i kommunikationen med AA beträffande karaktären av det anspråk anmälan avser.

AA bereddes tillfälle att yttra sig över remissyttrandet.

Föredraganden hos JO hade därefter ett flertal kontakter per telefon med juristen FF, Örebro universitet, för att inhämta kompletterande upplysningar angående frågan vad universitetet närmare avsåg med följande formulering i remissyttrandet: **”Av den kommunikation som förevarit mellan universitetet och AA måste det anses framgå att universitetets inställning är att någon skadeståndsskyldighet inte åligger universitetet.”** Vid samtalen framkom sammanfattningsvis att FF, efter genomgång av materialet i ärendet och efter vissa kontakter med andra tjänstemän vid universitetet, inte hade kunnat återfinna några uppgifter avseende kommunikation med AA i skadeståndsförhållandet.

I ett beslut den 15 januari 2010 anförde *JO André* följande.

Bedömning

JO:s huvuduppgift är att granska att myndigheter och deras befattningshavare i sin verksamhet följer lagar och andra författningar. Syftet med denna granskning är i första hand att undersöka om myndigheterna har handlat enligt de regler för förfarandet som gäller för dem, dvs. om myndigheterna har agerat korrekt i formellt hänseende. Vidare är JO ett extraordinärt tillsynsorgan som inte har till uppgift att ersätta den prövning som har skett eller har kunnat ske i ordinarie ordning. Ett universitets beslut angående tillgodoräknande och dispens kan överklagas till Överklagandenämnden för högskolan, vilket AA också har gjort.

Vad som har framkommit angående handläggningen av AA:s ansökningar om tillgodoräknande och dispens ger mig inte skäl att vidta någon ytterligare åtgärd eller att göra något uttalande i saken.

När det gäller den formella handläggningen av AA:s skadeståndsanspråk vill jag anförda följande.

AA har uppgett att han har begärt skadestånd för kränkande särbehandling och mobbning som han utsatts för under sin studietid vid Örebro universitet. Det har dock inte framkommit vilken grund han har åberopat till stöd för sitt anspråk.

Örebro universitet har i sitt remissvar anfört att AA:s skadeståndsanspråk har bedömts vara av sådan karaktär att det ska handläggas av universitetet i enlighet med 5 § förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten.

I den nämnda förordningen regleras vilka myndigheter som har behörighet att handlägga skadeståndsanspråk som riktas mot staten. Förordningens bestämmelser innebär något förenklat att Justitiekanslern handlägger skadeståndsanspråk till följd av s.k. beslutsskador, medan anspråk på grund av s.k. faktiska skador handläggs av den centrala förvaltningsmyndighet inom vars område skadan inträffat. Den centrala förvaltningsmyndigheten ska dock, med vissa undantag, överlämna ärenden om anspråk på ersättning för personskador till Kammarkollegiet. Finns det ingen central förvaltningsmyndighet för ett verksamhetsområde handläggs anspråket på ersättning av Justitiekanslern (se särskilt 3–5 §§ samt 9 § i nämnda förordning). Ett beslut i ett ärende som handläggs enligt förordningen får inte överklagas (se 15 §).

Utredningen ger mig inte underlag för att ifrågasätta universitetets bedömning att anspråket var att hänföra till 5 § i förordningen. Jag utgår därför i det följande från den bedömningen. En förutsättning för att en myndighet ska vara behörig att handlägga ett anspråk med stöd av nyss nämnda bestämmelse är emellertid att myndigheten är central förvaltningsmyndighet inom det verksamhetsområde där skada påstås ha inträffat. Örebro universitet kan inte betraktas som en central förvaltningsmyndighet (se SOU 2004:23 s. 64). Inte heller Högskoleverket kan anses utgöra en central förvaltningsmyndighet i förordningens mening (jfr prop. 2001/02:27 s. 73). Mot bakgrund av att det inte finns någon central förvaltningsmyndighet för den aktuella verksamheten, och då universitetet bedömt att AA:s skadeståndsanspråk var att hänföra till 5 § i förordningen, borde anspråket ha överlämnats till Justitiekanslern för handläggning.

Även med den utgångspunkt som Örebro universitet haft, dvs. att universitetet varit behörigt att handlägga AA:s anspråk, har hanteringen brustit. En enskild som begär att skadestånd ska utges måste givetvis få besked om myndighetens inställning till anspråket. Örebro universitet har i remissyttrandet anfört att det av den kommunikation som förevarit mellan universitetet och AA ”måste anses framgå” att universitetets inställning är att någon skadeståndsskyldighet inte åligger universitetet. Universitetet har beklagat om myndigheten inte varit tillräckligt tydlig. Vid JO:s kontakt med universitetet i tiden efter remissvaret har myndigheten inte kunnat återfinna några uppgifter avseende kommunikation med AA i skadeståndsfrågan. AA synes således över huvud taget inte ha erhållit något besked om universitetets inställning till anspråket. Handläggningen är självfallet inte acceptabel.

Ärendet avslutas med den kritik som har uttalats.